

Lasīšanas traucējumi bērniem

Bērni ar lasīšanas un līdztekus arī rakstīšanas traucējumiem ir mūsdienu realitāte, turklāt šādu bērnu skaits kļūst lielāks. Ģimenes un speciālistu uzdevums ir meklēt efektīvākās metodes un individuāli piemērotāko pieeju, lai sniegtu atbalstu šo pamata prasmju apguvē.

LĪGA SALNITE

Tā varētu rezumēt pagājušajā nedēļā Cēsu Bērzaines pamatskolā-attīstības centrā notikušās starptautiskās diskusijas laikā izskanējušos viedokļus.

Uz bijušo Meža skolu dalīties pieredzē darbā ar bērnu lasīšanas un rakstīšanas traucējumiem 25.februārī bija sabraukuši logo-pēdi, sākumskolu audzinātāji un citi pedagoģijas profesionāļi no astoņām valstīm. Līdzās Cēsu novada izglītības iestāžu pedagoģiem kolēģu stāstīto klausījās Bulgārijas, Turcijas, Portugāles, Lietuvas, Grieķijas, Rumānijas un Slovēnijas skolu pārstāvji. Starptautisko diskusiju "Stratēģijas un praktiskā pieredze kā atbalsts bērniem ar lasīšanas un rakstīšanas

traucējumiem" organizēja Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija sadarbībā ar bērzainiešiem un Cēsu novada pašvaldību.

Jautājums nenoliedzami ir daudzslāpains. Jau pirms specializētā pieredzes apmaiņas pasākuma satiktie vietējie profesionāļi "Druvai" pauða pārliecību, ka bērnu lasīšanas, tostarp arī disleksija, un rakstīšanas traucējumi nav pēdējo gadu atklājums. Šāds problēmu loks pastāv jau ilgstoši, tikai par to nav tīcīs skaļi un plaši runāts, kā arī piemērojamo darba metožu izvēle lielākoties palikusi pedagoga individuālās izpratnes un iniciatīvas jautājums. Tomēr diskusijas dalībnieku komentāros pēc katras valsts uzstāšanās arī izskanēja vecāku ausīm netikamāks viedoklis – daļa no šodienas problēmas tomēr meklējama arī vecuma attīstības īpatnībām vajadzīgo apstākļu, attīstošas vides un piemērotu nodarbiņu nenodrošināšanā savām atvasēm. Ar šādiem izteikumiem, neskarot iedzīmuts veselības sarežģījumus un nervu sistēmas traucējumus, arī iepriekš "Druvai" ne viens vien pedagoggs paužis pārliecību, ka daļā gadījumu bērni nav gatavi lasīšanai, jo pirmsskolas vecumā pietiekami nenodarbina redzes un smadzeņu koordinētu darbību pārmēru pie ekrāniem pavadītā laika dēļ.

Arī Cēsu 1.pamatskola, vispārizglītojoša skola ar padziļinātu mūzikas mācīšanu, ne iestāde, kas specializējas mācību darbā ar bērniem, kuriem dažādi veselības

traucējumi, patlaban strādā ar visnotaļ ievērojamu skaitu skolēnu, kam nepieciešami atbalsta pasākumi ikdienas darbā. No vairāk nekā 400 skolēniem 30 ir tādi, kuri saņēmuši speciālistu atzinumus par mācīšanās traucējumiem, un ir noteikti katram piemērotākie atbalsta pasākumi. Turklāt ne visi vecāki lemj par labu šāda atzinuma lūgšanai, jo izturas ar lielu piesardzību pret tamlīdzīgas diagoznes noteikšanu bērnam. Šādu novērojumu diskusijā apliecināja arī kolēģi no Bulgārijas, kuri vairāk pastāstiņa par darbu klasē, kurā ir bērns ar autiskā spektra traucējumiem. Šis piemērs izrādījās interesants no pavismā negaidīta skatpunktā – bērns, kuram atrašanās lielākā sabiedrībā, troksnī un citos ārējās vides kairinājumos ra-

da trauksmi, no saviem jau tolerāncē audzinātajiem vienaudzīem gūst vairāk uzticības sabiedrībai, turpretī viņa klasesbiedri seko un mācās no puiša mīlestību uz grāmatām un lasīšanu.

Atraktīvi un saistoši nozares profesionāļu priekšā uzstājās pieredzējusī Rāmuļu pamatskolas logopēde Līga Strazdiņa. Ar uzskautes materiāliem viņa taustāmi un praktiski lika sanākušajiem izjust psiholoģiskā kontakta nozīmīgumu darbā ar katu bērnu.

Ar plašu stāstījumu uzstājās gan portugāļi (detalizēti izstrādāta sistēma darbam ar dažādu runas, dzirdes un lasīšanas traucējumu noteikšanu, operatīvo atbalstu mācību laikā un speciālistu piesaisti ilgtermiņā), gan lietuvieši (no Skandināvijas aizgūts integrētās izglītības modelis, kur mācību procesā nav nodalītu priekšmetu un skolēni kopumā pārstāv 12 dažadas valodas), gan arī slovēņi (rokraukstīšanas popularizēšanas nedēļa kā motivējošs instruments prasmju izkopšanai un izpētei).

Savukārt Amatas novada Spāres pamatskolas speciālistes demonstrēja iestādē īstenoto *globālās lasīšanas* (audzēknim tiek mācīts vārda veselums, ne burti, ja tradicionālu lasīšanu liedz kādi veselības traucējumi) un *logoritmikas* (kustību vingrinājumos balstīta runas attīstības sistēma) piemērus. Videomateriālos bija redzams, ka ar šīm metodēm bērni ne tikai sasniedz iedzīmētajiem veselības sarežģījumiem pārsteidzo-

šus rezultātus, bet arī gūst prieku un gandarījumu par paveikto.

Notikuma saimnieki Bērzaines pamatskola-attīstības centrs savukārt daļās ar plejādi ļoti konkrētu uzdevumu, spēļu, kusfībrotaļu piemēriem, īpaši uzsverot gan kustības, gan zīmēšanas uzdevumus kā produktīvus mācību instrumentus burtu apgvē un lasītā teksta izpratnē. Kā stūrakmeņus bērnu lasītprasmes un, ne mazāk svarīgi, arī vēlmes lasīt veicinānā šīs skolas pārstāvji min iestādes speciālistu – klasses pedagoga, logopēda, asistētu - saskaņotu komandas darbu un katra bērna individuālo uztveres īpatnību novērtēšanu. Cēsu Bērzaines pamatskola mācās 307 audzēknpi desmit pirmsskolas grupās un no 1. līdz 9.klasei. Viņu vidū ir skolēni ar īpašām vajadzībām saistībā ar alergijām, somatiskām saslimšanām, runas traucējumiem un arī garīgu atpalicību.

Projekta ietvaros pedagogi vēl turpināja apgūt viens otrs pieredzi dažādos pasākumos arī citās Latvijas pilsētās. Projekta koordinatore Mārīte Rozenfelde paskaidroja – arī tik plāsi pārstāvētā satikšanās mūsu valstī ir tikai viens no jau vairāku gadu garumā īstenotās programmas lasīšanas un rakstīšanas traucējumu tēmas apguvei. Pirms pāris gadiem šādā starptautiskas sadarbības rezultātā arī izstrādāts vērtīgs metodiskais materiāls sākumskolas pedagoģiem un logopēdiem. □

Daļā gadījumu bērni nav gatavi lasīšanai, jo pirmsskolas vecumā pietiekami nenodarbina redzes un smadzeņu koordinētu darbību pārmēru pie ekrāniem pavadītā laika dēļ.